

Entrevista a Marcel·lí Borrell

per Marçal Abella i Robert Queral

Pregunta. Sr. Borrell, com va ser el seu primer contacte amb el món del teatre?

Resposta. No va ser res original, van ser els pastorets. A mi el teatre sempre m'agradat, l'he estimat molt, però la meua passió ha estat sempre el món del cine. I com sigui que aleshores no vaig poder accedir al món del cine, vaig començar a fer de dimoniet als pastorets. Posteriorment vaig dirigir altres tipus d'obres, en aquells moments, evidentment parlades en castellà però ens vàrem plantejar la premissa que si nosaltres parlàvem en català per què havíem de fer teatre en castellà? No perdem de vista que parlem dels anys 60. I vam decidir que el català era una llengua artística com qualsevol altra.

P. En quin moment es va adonar que el teatre formaria part de la seva vida?

R. No ho sé massa. En el moment en què amb els meus companys fèiem teatre era un oci, però va arribar un moment en què tots treballàvem i la vida se'ns va canviar. Jo potser vaig ser més tossut que els altres, i als 39 anys va sortir la possibilitat d'inventar una escola de teatre a Lleida, es va fer la proposta a l'Ajuntament, aquest la va acceptar perfectament, ens van dir que busquéssim un espai i el vam buscar. I d'una cosa que ens pensàvem que duraria un any, actualment encara funciona. Jo he estat vinculat a l'Aula fins no fa gaire.

P. Professionalment, en quin any va començar i en quin lloc?

R. Jo diria que la gent que als anys 70 ens dedicàvem a fer teatre independent, fèiem teatre professional, però la llàstima és que no podíem viure. Quan realment comences a viure del teatre és quan amb l'Esquella Teatre fem el salt, però no al cent per cent. Això no va succeir fins a la creació de l'Aula de Teatre.

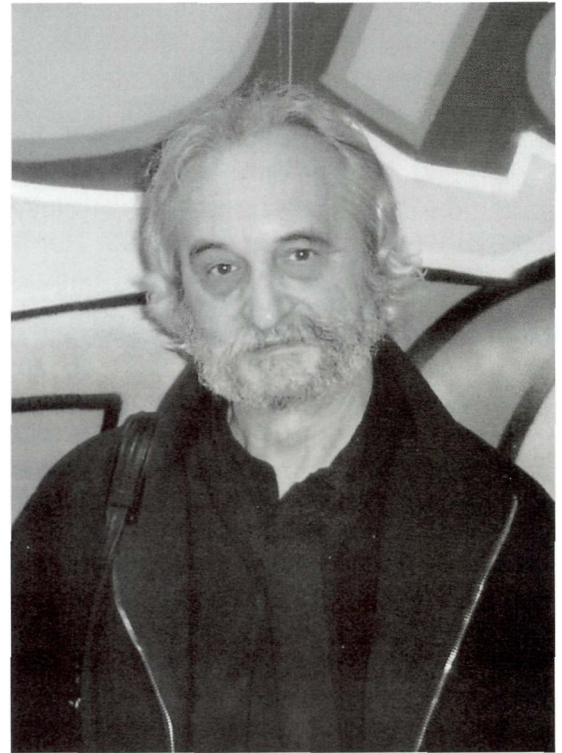
El teatre no és una ciència és un art.

P. Quina és la situació del món teatral a Lleida?

R. Comptant amb el tòpic que es diu sempre: "el teatre és un malalt amb salut de ferro," però jo penso que actualment Lleida està bé. Potser es parla massa que passa un moment dolç. Jo en seria una mica crític. Hi ha massa companyies i poques poden viure de la feina. I també seria crític en alguns plantejaments de política teatral a Lleida.

P. Doncs, què li faltaria?

R. Més esperit d'aventura, més formació. Cal

que hi hagi uns circuits culturals més amplis i ben cuidats. Entenent l'esperit d'aventura en no buscar una companyia de teatre com una empresa, no pas al principi. Ara sembla que, quan una companyia neix, ja vol que alguna administració pública li pagui. Nosaltres sortíem a fer circuits tan sols amb la pretensió que l'ajuntament del poble on actuàvem ens fes un document acreditant que havíem actuat en el seu poble i després nosaltres buscàvem les ajudes a les administracions supramunicipals.

P. En quin any es va crear l'Aula Municipal de Teatre?

R. El dia disset de novembre del 1981.

P. Com valoraria l'Aula després d'aquets anys?

R. L'Aula ha estat un pulmó per a la creació i la formació d'actors. Es va iniciar d'una manera molt tímida. Ara s'ha desenvolupat molt més, però crec que falta el pas decisiu i és que els estudis estiguin reglats i suficientment reconeguts.

P. Quants alumnes té l'Aula?

R. Pel que jo tinc entès uns set-cents. Comencen als tres anys i arriben fins a persones de vuitanta- un anys; era la més gran que teníem.

P. L'estudiant de l'Aula que vulgui fer un salt quant a estudis, que ha de fer?

R. Si vol fer estudis reglats ha d'anar a Barcelona, si ho vol fer a nivell universitari. També pot anar a Madrid o a Múrcia: són els

tres llocs d'Espanya on hi ha institucions reglades.

P. Quants anys va ser director de l'Aula?

R. Vint-i-dos anys, i certament donen per a molt. Va ser una època en què m'ho vaig passar molt bé, i vaig marxar perquè volia passar-ho igual de bé. Cada any era intentar inventar-se alguna cosa perquè l'Ajuntament continués amb el projecte i així fins a deixar pas als meus companys.

P. Creu que és just el tractament que es dona als estudis d'art dramàtic per part de les administracions i l'ensenyança reglada?

R. Si parlem de política pedagògica i educativa sempre hi haurà molt a parlar. Tinc una certa por que el teatre entri a la universitat. Aleshores pot perdre alguna cosa, l'espontaneïtat. Quan sento parlar de ciències teatrals, m'esgarrifo. El teatre no és una ciència, és un art. La frontera estaria en que l'ensenyament fos oficial i no perdés aquesta frescor, l'esperit d'aventura. I la veritat és que no sé com això s'inocula. Em queixo una mica de l'actitud: gent que comença que els falta aquest esperit de risc. Probablement estem reflectint el moment actual de la societat, en què estem massa tips tots, volem moltes condicions, exigim molt, però de responsabilitat poca.

P. Des de fa uns anys s'ha involucrat als instituts de Lleida. Quina ha estat la seva evolució tant en participació dels alumnes com en la qualitat de les propostes?

R. És una iniciativa d'aquelles que comencen com a modestes i que amb els temps tenen una importància crucial per a la formació de la persona i per ajudar a créixer el planter. La

finalitat d'aquesta iniciativa, no és anar a buscar actors i actrius als instituts. La finalitat real és que si no es dediquen al teatre d'una manera activa, si més no, formes espectadors.

P. Un dels referents nous de Lleida és el teatre de l'Escorxador. Què ha suposat per a la ciutat i per a la seva àrea d'influència la seva posada en marxa?

R. Una tendència a la normalització teatral. Disposar d'un espai en condicions suposa que

El teatre és com el divan del psicoanalista on la societat s'hi posa.

pots fer més activitats. Aquí a Alpicat inaugurarem aviat un teatre. Això és un moment històric per a la població. La importància serà la que les persones li vulguin donar. Un teatre com a edifici és un eina, un instrument de cohesió social; el teatre és el poble de la vida, el teatre és com el divan del psicoanalista, on la societat s'hi posa. Podem educar emocionalment i sentimentalment els espectadors i també podem parlar de coses importants per a la societat. El teatre és el termòmetre de la salut cultural d'una societat. De la manera com els poders tracten els comedians podem entendre si aquesta societat és rica, és saludable o està malalta.

P. Pensa que la gent de Lleida li fa justícia amb la seva assistència donada la qualitat de la seva programació?

R. Mai s'està content del tot de la resposta del

El teatre és el termòmetre de la salut cultural d'una societat.

públic. Sempre s'intenta fer una programació per tots els gustos i, clar, tu voldries que l'ocupació fos del cent per cent. Actualment a Lleida l'índex d'ocupació volta el seixanta per cent, la qual cosa vol dir que encara falta molt camí per fer. No sé si arribarem al màxim perquè al teatre, amb el cinema i la televisió, li han sortit uns competidors brutals.

P. Parlant de la programació, ens podria explicar com i quins criteris és fan servir per a la seva elaboració?

R. Un dels perills del programador és que es deixi guiar pels seus propis gustos.

Cal fer una prospecció del territori, què pot interessar als espectadors i també el tipus d'espectador que interessa que vingui al teatre. Fer una programació per a tots els públics és un fracàs; a tots no els pots agafar. Has de tenir una mentalitat empresarial. Malgrat que el teatre sigui oficial, no hem d'oblidar mai que necessitem clients. He conegut companys que no volen sentir-ne a parlar d'això. No els importa si el teatre està ple o no; ho paguem entre tots. A Catalunya no existiria el teatre si les administracions no fessin programació.

P. La programació teatral en els teatres que hi ha als pobles ha de seguir els mateixos criteris que els de la ciutat?

R. No necessàriament i probablement ho tinguin més difícil perquè hi ha menys públic. Però per un altra part també pot ser més fàcil perquè

aquesta prospecció que deia la pot seguir més bé. Les programacions a les poblacions petites dependrà de la filosofia de la persona que està davant del teatre o de la política cultural de l'ajuntament.

P. Que n'opina del fet que els teatres contractin espectacles conjuntament i així puguin abaratir els costos.

R. A la teoria sona molt bé però a la pràctica es gira en contra de qualitat del producte. Si una companyia ha de muntar un espectacle per a aquests circuits ha d'abaratir costos i per tant pot ser que en lloc de deu actors sols en surtin dos. En teatre i sobretot en teatre infantil això és d'escàndol. Fa 15 anys les companyies que feien teatre infantil no tenien res a envejar a les

La Unió hauria de ser el pulmó cultural d'Alpicat.

que feien teatre per a adults. Per cert, una cosa que em posa dels nervis és ficar un qualificatiu darrere de teatre: el teatre és teatre. Què vol dir teatre infantil? Si li poso un qualificatiu al darrere vol dir que d'alguna manera estic condicionant el producte temàticament, intel·lectualment i a l'hora de posar en escena. I el mateix passa amb